

V VITANJU ODKRILI STARE FRESKE

Strokovnjaki Zavoda za spomeniško varstvo v Celju so imeli minuli teden spet srečno roko. Sondirali so obok prastare župnijske cerkve sv. Petra in Pavla v Vitanju, in res — njihovo pričakovano — se je uresničilo. Izpod recentnih beležev so se pričele prikazovati na dan pisane barvne lise — znamenje fresk. Preuranjeno je še ugotavljati, kakšna je barvna poslikava, ki jo skriva gotski prezbitarij, mogoča so vsakršna presenečenja. Ze v ob.

dobju med obema vojnama so bile namreč v ladji odkrite kar dve plasti fresk, prva iz prve polovice 14. stoletja in druga iz druge polovice 15. stoletja, vsa poslikana s srednjeveškimi slikarji pa je tudi južna stena ladje. Prezbitarij, ki so ga zdaj sondirali, izvira vsaj iz začrtka 15. stoletja, verjetneje pa je, da je še nekaj desetletij starejši tako da utegne tudi še njegova poslikava izvirati še iz 14. stoletja. Vitanski prezbitarij bodo

v naslednjih mesecih pod strokovnim vodstvom spomeniške službe sistematično obnovili. Najprej bo na vrsti odkrivanje polihromiranih gotških kamnitih členov, med njimi zlasti reber, kjer je bilo ugotovljeno, da je prvotna poslikava še zelo dobro ohranjena. Istočasno bo podrobneje ponovno preiskani tudi obok, kar zdaj, ko še ni bilo odra, ni bilo mogoče. Vzoredno bodo preiskane tudi stene, nato pa bo v vsem prostoru v stari gotski teh-

niki obnovljen tudi omet, če pa se bo pokazalo, da je tudi ta kje poslikan, bodo stara poslikana mesta seveda tudi prezentirana. Če bo mogoče zagotoviti potrebna sredstva, namerava Zavod preiskati tudi tlak prezbitarija, da bi ugotovil prvotno romansko obliko tega prostora, kar bo nedvomno dragocen prispevek k znanstveni problematiki, ki jo odpira še dokaj slabo raziskani zgodnji srednji vek.

Z. S.

Kulturna prizadevanja

PISE: STEFAN ZVIZEJ

STORE: AMATERSKO GLEDALIŠČE »ZELEZAR«
DALISCE »ZELEZAR«
ZAPIS O PREDSTAVI »SVOJEGLAVCEK«

brez nepotrebne odrske navlake. Spretno se je izognil spremembam.

Polonca — Svojejavček — je nosilka dogajanja. Anica Bandekova je bila prikupna, trmoglavno simpatična in temperamentna. Njeno obvladane teksta ji je omogočilo primerno soigro, ki je dajala tempo predstavi. Lahko bi rekli, da ji je bila ta vloga pisana na hrbet.

Tekst neznanega avtorja sodi med isahkotna, nezahtevna (mislino) in na trenutke celo naivna dela. Nosi rahel operetni navdih z nekaterimi enostavnimi tokovi dogajanja. Komedijski, ki ima izključno zabavni značaj — tako so jo tudi postavili — in želi gledalca sprostiti z malo razmišljanja.

Zgodbo o trmoglavki srečamo še v marsikaterem dramskem tekstu, toda prav v tem delu je nekaj svojstvenega — simpatičnega. Kar ni napravil avtor, je popravil režijski koncept predstave. Sicer pa to ni tekst, ki bi ga priporočali vsem skupinam.

Amatersko gledališče »Zelezara« Store — Celje je postavilo to lahko komedijo z eno samo željo: zabavati gledalce in poživiti dejavnost nove dramske skupine. Režijsko je delo pripravil dolgoletni režiser Cvetko Vernik, ki je z izkušeno roko in rutino pripeljal večina mlade in neizkušene igralce do solidnih postavitev likov.

Sceno je pripravil Tone Zorko in je bila igri primerna ter

Tone — gorski vodnik — je bil simpatičen, navihani in tudi neroden, tako pač kot so še danes marsikje kmečki fantje. Pod skrbnim vodstvom bo lahko postal še imeniten igralec.

Potokar — gospodar in gostilničar — je bil vitalen in na trenutke nekoliko premlad za oddajo svoje gostilne. Tone Zorko je vlogo odigral solidno.

Svojstvena in tekstovno večkrat sporna je postavitev Izaka Kohna. Nekaterim imponira verjetno namenoma popačen tekst, drugi so zagovorniki simpatične mešanice hrvatskega, nemškega in ponemčeno-slovenskega besedila. Po originalu je to tipičen predstavniki degenerirane zagrebske male buržoazije, ki jo je hotel avtor krepko osmešiti. Postavitev Toneja Videca pa je nekoliko spremenjena, vendar sprejemljivejša za današnji čas. Igralec je doživel aplavz na odprti sceni.

Hlapec Jože in deklica Cila sta bila odkritje predstave. Ne zato, ker sta skoraj neoporečna, temveč zato, ker sta se kot več ali manj začetnika spopadla z zahtevnimi vlogama. K temu je pripomogel, poleg lastne prizadevnosti tudi režiser Vernik. Polde Oserban in Anica Rovšnik sta igralca, ki ju bomo lahko še velikokrat videli na odskih deskah.

Gledalci so predstavo izredno toplo sprejeli in niso štedili z aplavzom. To je končno cilj slehernega gledališkega prizadevanja.

TKANINA POMAGA UMETNIKU

Leon Mlinarič, direktor Tkanine, je na tiskovni konferenci pred otvoritvijo samostojne razstave akademskega slikarja Avgusta Lavrenčiča med drugim tudi povedal, da smatra, da je smotrno podpirati tudi likovno ustvarjanje. »Smatramo, da bi morala vsaka kulturna ustanova imeti svojega mecena, ki bi ji na takšen ali drugačen način pomagal pri delu. Da pomagamo prav Avgustu Lavrenčiču smo se odločili zato, ker je naš dolgoletni sodelavec, ker je Celjan in ker cenimo njegovo delo.«

S tem so podprli njegovo delo, ga popularizirali in še bolj približali ljudem — lju-

biteljem likovnega ustvarjanja. To ni prva poteza Tkanine, da pomaga neki kulturni ali športni prireditvi, vendar je prva med celjskimi delovnimi organizacijami odkar je bila ustanovljena kulturna skupnost. Prav tu pa so se nove možnosti za nadaljnje sodelovanje med gospodarstvom in kulturo. Prav te možnosti je začela praktično izvajati Tkanina.

O samem delu Avgusta Lavrenčiča je bilo že mnogo povedanega, končno oceno bodo izrekli kritiki, poznavalci likovne umetnosti in Lavrenčičevega dela. Po laičnih ocenah pa lahko brez kritikov zapišemo, da razstava, na katero se je Avgust

Lavrenčič pripravil intenzivno dve leti, pomeni osvežitev v kulturnem življenju celjske sredine in dejanski premik v kvaliteti avtorjevega ustvarjanja. Avgust Lav-

renčič, mnogi ga imenujejo edinega svobodnega slikarja, katerega dela razumejo, je pripravil dobro razstavo.

T. VRABL

PRVA LIKOVNA RAZSTAVA

Z otvoritvijo likovne razstave učencev celjskih osnovnih in srednjih šol (odprli so jo v ponedeljek popoldne v foyeru Slovenskega ljudskega gledališča) so v Celju pričeli praznovati mesec mladosti. Če izzamemo sicer skromno udeležbo razstavljalcev in pa dejstvo, da organizacija ob otvoritvi razstave ni bila najboljša, saj ob precejšnji zamudi tudi otvoritvenega govora Draga Medveda spriče otroškega živčava skoraj ni bilo mogoče slišati, je ta prva likovna razstava, povezana z Našo besedo, vsekakor lep kulturni dogodek.

Zelo zrel je bil tudi nastop učencev tretje in četrte šolske ter vojniške osnovne šole, ki so zatem nastopili na odru SLG z recitali iz partizanske lirike, s Prešernovo proslavo in recitalom iz Martove poezije.

Letošnja Naša beseda za razliko od prejšnjih sicer ni

imela tekmovalnega značaja, kljub temu pa bo republiška žirija izbrala najboljšo skupino od osnovnih in srednjih šol (ki bodo še nastopile) za zaključno republiško prireditev v Ljubljani.

MADŽARSKI PEVCI GOSTJE ŠOŠTANJSKIH

Mladinski pevski zbor Kodaly Zoltan iz Komla na Madžarskem, ki bo letos sodeloval na jubilejnem festivalu v Celju, bo v tistih dneh gost mladinskega pevskega zbora na osnovni šoli »Karel Destovnik Kajuh« v Šoštanju. Šoštanjski gostitelji bodo madžarski pevski zbor povabili na tedenski odmor v dom elektrarne v Selce, pripravili pa bodo (5. junija) tudi skupen kon-

cert v šoštanjskem prosvetnem domu.

Da vlada za celjski mladinski pevski festival veliko zanimanja dokazuje tudi vsakodnevna pošta, ki jo prejema Jurček Vreže. Skoraj vsi zbori pošiljajo propagandni material s prejšnjih koncertov, gostovanj, fotografije itd. Se posebej pa se celjskega pevskega srečanja veselijo madžarski gostje.

tv

IZ DNEVNIKA SLG CELJE

Tudi slovensko ljudsko gledališče bo v letošnjem jubilejnem letu sodelovalo na prireditvah, posvečenih praznovanju našega ljudstva. Poleg recitacij, ki jih bodo izvajali posamezni člani gledališča, bosta 27. in 28. aprila, obakrat ob 20. uri, uprizorjeni v počastitev OF in 1. maja prvi dan GALEBI Ignaca Kamenika, drugi dan pa Zupančičeva VERONIKA DESENISKA. Vstopnina bo po zelo znižanih cenah. Obe uprizoritvi sta pri občinstvu lepo odjeknili ne samo v Celju, pač pa tudi na številnih gostovanjih. 3. aprila smo gostovali z Galebi v mariborski Drami. Obisk je bil zelo lep, publika pa je delo, ki mu je zavzeto sledila, nagradila z dolgotrajnim aplavzom. Veronika Deseniška pa bo imela že 48. ponovitev v letošnji sezoni!

Jovanoviča NORCI. Vzporedno z obema bodo bralne vaje za SNAHO D. H. Lawrence, slovitega avtorja Lady Chatterly in Simovi in ljubimci. To delo so šele pred kratkim na novo odkrili in je doživelo velik uspeh. Snov je iz rudarskega življenja. To je popolnoma neobteženo gledališče, preprosto, vsakdanje, daleč od poiskanih iskancij in ekshebicij. Režiral ga bo Zorko Petan. Trije avtorji torej, katerih imena nam obstajajo lep ugod v naslednjo sezono.

ZLATA KRAŠOVEC:

LJUBLJANSKA SREČANJA

VASJA PREDAN

Znanega kritika in publicista Vasjo Predana sem poiskala v uredništvu Naših razgledov. Ko sem se po stopnicah vpenjala v tretje nadstropje že malce starinske zgradbe, sem nehote pomislila, da je delo naših kulturnih delavcev naporno tudi po tej plati. Ali pa je to morda le skrb za rekreacijo? V razgovoru z Vasjo Predanom pa sem zvedela toliko zanimivega, da bi se bilo vredno povzpeti tudi v dvanaajsto nadstropje.

Vasja Predan izhaja iz učiteljske družine. Zato je posebno v otroških letih velikokrat spreminjal kraj bivanja. Tako ni niti Petrovčan, niti Celjan, čeprav to večkrat radi poudarjamo. Rojen je bil v Vičomarcih v Slovenskih goricah. Res pa je, da se je s kulturno dejavnostjo začel ukvarjati prav v času, ko je živel v Petrovčah in obiskoval celjsko gimnazijo. Se takrat se je zanimal predvsem za literaturo in dramatiko. Sodeloval je v takratnem gimnazijskem glasilu Iskra, v Petrovčah pa je osnoval dramsko skupino, ki je kasneje dosegla največji uspeh z uprizoritvijo Ta veseli dan ali Matiček se ženi. Vasja Predan je igral naslovno vlogo in tega se mnogi še danes zelo živo spominjajo.

O izbiri svojega študija je Vasja Predan povedal, da se je želel vpisati na AGRFT

— oddelek za dramaturgijo, vendar je na sprejemnem izpitu padel, ker takrat še ni znal francoščine. Odločil se je za študij slavistike, ki ga je izredno pritegnil. Po diplomu pa je postal asistent prav na AGRFT, kjer prej ni naredil sprejemnega izpita.

Ker Vasja Predan kot gledališki kritik redno spremlja tudi delo celjskega gledališča, je zanimiva njegova ocena razvojne poti SLG Celje:

— Gotovo je celjsko gledališče po vojni ubralo pot najbolj dinamičnega in kvalitetnega (čeprav z nekaterimi oscilacijami) razvoja. Starosta tega gledališča Fedor Gradišnik je že takrat, ko je bilo gledališče še amatersko, znal ustvariti ozračje, ki je pripomoglo, da je gledališče v času, ko je postal Lojze Filipič njegov dramaturg, postalo osrednje in najpomembnejše gledališče v Sloveniji in celo v Jugoslaviji. To obdobje gotovo lahko imenujemo zlata doba celjskega gledališča. Nobeno naključje ni, da so se takrat priznani gledališki delavci iz Ljubljane vozili v Celje na premiere. Čeprav tedaj Celjsko gledališče ni imelo največjih možnih umetniških potencialov med igralci, se mu je z nelzmerno vitalnostjo in pogumnim umetniškim vodenjem posrečilo ustvariti dominantno pozicijo v slovenskem gledališkem prostoru. Veliko predstav tega gledališča je pomenilo prava

umetniška doživetja.

Menim, da je to gledališče uspelo zato ker je imelo zelo nekonvencionalen repertoar (prvo je naši publikii predstavilo dela modernih zahodnih avtorjev), ki ga je kombiniralo z umetniško vitalnostjo. Po tem času je celjsko gledališče stagniralo in se spet dvignilo po dramaturškim vodstvom Herberta Grina in zadnje čase doživelo svojo revitalizacijo pod vodstvom Bojana Stiha.

O tem, kaj meni o današnji repertoarni politiki celjskega gledališča, pa je povedal:

— V tistih velikih evropskih mestih, kjer dela večje število gledališč, je možno, da imajo ta gledališča zelo profilirane repertoarje. Ostala gledališča pa so neizogibno vezana na eklektičen repertoar. Takšen repertoar pa je lahko dober le takrat, kadar izbira na temelju kvalitete v najširšem razponu — od ljudske igre do poskusov avantgardne drame in zelo hermetičnih tekstov. Kadar gledališče zmaguje z ekstremnimi deli zaradi njihove kvalitete, opraviči svoj repertoar.

Menim, da ima spored celjskega gledališča v zadnjih letih, odkar gledališče vodijo Stih, Zmave in Križaj, profil, ki jasno kaže, kakaj je kakšno delo uvrščeno vanj. Tak repertoar je upravičen in celjska praksa ga je potrdila.

